

Dosarul nr. 2ra-765/2020

prima instanță: Judecătoria Căușeni, sediul Ștefan-Vodă (jud. I. Nașco)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, V. Cotorobai, I. Țurcan)

DECIZIE

17 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Vladimir Buzulan, reprezentat de avocatul Ion Cîrlig,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Buzulan împotriva lui Sergiu Prutean cu privire la repararea prejudiciului material,

împotriva deciziei din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Sergiu Prutean, a fost casată hotărârea din 23 mai 2019 a Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 17 mai 2018 Vladimir Buzulan a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Sergiu Prutean cu privire la repararea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 08 ianuarie 2016 în garajele cu acoperiș comun, situate pe str. Bugeacului, or. Ștefan Vodă ce aparțin lui și pîrîtului s-a produs un incendiu. Potrivit încheierii tehnico-incendiare nr. 4 din 08 ianuarie 2016 cauza incendiului se datorează faptului că a avut loc o suprasolicitare a firelor electrice care au condus la izbucnirea incendiului.

A relatat că în urma examinării incendiului conform încheierii tehnico-incendiare din 08 ianuarie 2016 s-a stabilit faptul că focarul inițial de incendiu se afla în interiorul garajului ce aparține pârâtului Sergiu Prutean. Focarul s-a răspândit pe orizontală prin acoperișul comun către garajul său, astfel i-au fost distruse multe bunuri și anume: a ars automobilul de model Opel Astra anul producerii 2003 n/î xxxxx a cărui proprietar este, au ars multe lucruri ce se aflau în garaj, au fost distruse utilaje de sudare, instrumente, unelte de pescuit.

A susținut că pentru repararea acoperișului și poarta garajului a suportat cheltuieli în sumă de 20675 de lei. Uneltele de pescuit i-au fost deteriorate suma pagubei constituind 22660 de lei. Suma bunurilor care se aflau în garaj și au fost distruse (mașina de găurit cu percuție, ciocan rotopercurtor, polizor unghiular, aparat de sudat, tăietoare de gaz, un set de filiere, ceainic, plită electrică, aspirator, detalii de schimb auto constituie suma de 44151,80 de lei.

Conform expertizei „CEXIN” nr. 241 din 18 aprilie 2016 anexată la materialele cauzei automobilul de model „Opel Astra” anul producerii 2003 n/î xxxxx a fost distrus totalmente fiind evaluat prejudiciul la suma de 52402 lei.

A menționat că pe cazul dat a fost pornită cauza penală care la data de 01 martie 2016 prin ordonanța procurorului privind neînceperea urmării penale, procesul penal a fost clasat. Atunci Prutean Sergiu a declarat faptul că pe data de 07 ianuarie 2016 a servit cu prietenii vin la garaj și unul din prieteni i-a propus pentru a încălzi vinul un aparat care de la încărcătorul automobilului face curent electric. În aceiași zi s-a produs incendiul, fapt ce dovedește vinovăția lui Sergiu Prutean.

A solicitat reclamantul Vladimir Buzulan încasarea de la Sergiu Prutean în beneficiul său a sumei de 139 888,80 de lei cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 580 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Prin hotărârea din 23 mai 2019 a Judecătorei Căușeni, sediul Ștefan Vodă, acțiunea depusă de Vladimir Buzulan a fost admisă, a fost încasată de la Sergiu Prutean în beneficiul lui Vladimir Buzulan suma de 139 888,80 de lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 580 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Invocând ilegalitatea acestei hotărâri, la 28 mai 2019, Sergiu Prutean a declarat apel împotriva hotărârii din 23 mai 2019 a Judecătorei Căușeni, sediul Ștefan-Vodă, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Sergiu Prutean, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii. Au fost încasate de la Vladimir Buzulan în beneficiul lui Sergiu Prutean taxa de stat în sumă de 4213,82 de lei pentru examinarea acțiunii în prima instanță și plata taxei de stat în sumă de 3,248 de lei pentru examinarea cauzei în apel.

La 26 februarie 2020 Vladimir Buzulan, reprezentat de avocatul Ion Cîrlig, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a interpretat eronat legea.

A susținut că probele anexate la materialele dosarului și examinate în cadrul ședințelor de judecată demonstrează cu certitudine dreptul reclamantului la despăgubire în urma acțiunilor neconștiincioase ale lui Sergiu Prutean. Instanța de apel a apreciat unilateral probele, fapt ce a dus la încălcarea drepturilor reclamantului.

A susținut că instanța de apel neîntemeiat i-a respins demersul cu privire la amânarea ședinței de judecată din motivul imposibilității avocatului, cu toate că era la prima ședință de judecată și cererea de apel nu-i fusese înmănată, astfel instanța de apel i-a îngădit dreptul său la un proces echitabil.

Prin notificarea din 26 martie 2020, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimatului copia recursului și l-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

La 15 mai 2020 Prutean Sergiu, reprezentat de avocatul Nicolae Ciumac, a depus referință prin care a solicitat de a declara inadmisibil recursul declarat de Vladimir Buzulan.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Chișinău din 28 noiembrie 2019 a fost expediată părților la 15 ianuarie 2020, dar la acele cauzei nu sunt probe care să confirme recepționarea deciziei de către recurent.

Astfel, recursul declarat la 26 februarie 2020 de către Vladimir Buzulan și de reprezentantul acestuia, avocatul Ion Cîrlig se consideră a fi depus în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 03 iunie 2020 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din actele cauzei, la data de 28 mai 2019 și 24 octombrie 2019, Sergiu Prutean a declarat apel împotriva hotărârii din 23 mai 2019 a Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă (f. d. 28, 176).

Este cert și faptul că prin încheierea din 29 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost acceptat spre examinare apelul declarat de Sergiu Prutean și numită ședința de judecată în ordine de apel pentru data de 28 noiembrie 2019, ora 10:00 (f. d. 178).

În același timp, instanța de recurs constată din procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 28 noiembrie 2019, că intimatul Vladimir Buzulan a solicitat amânarea ședinței de judecată la o altă dată pe motiv că avocatul care îi reprezintă interesele nu poate să fie prezent în ședința de judecată.

Curtea de Apel Chișinău la 28 noiembrie 2019 a examinat în fond apelul declarat de către Sergiu Prutean, respingând cererea de amânare a ședinței de judecată depusă de intimatul Vladimir Buzulan ca neîntemeiată și a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa părții neprezente, indicând că reprezentantul intimatului a fost citat legal, cu toate că apelantul Sergiu Prutean a considerat posibilă amânarea ședinței de judecată (f. d. 186).

Judecând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că instanța de apel la examinarea apelului depus de Sergiu Prutean împotriva hotărîrii primei instanțe a încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 8 din Codul de procedură civilă, părțile, alți participanți la proces au dreptul să fie asistați în judecată de către un avocat ales ori desemnat de coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat sau de un alt reprezentant, în cazurile prevăzute de prezentul cod. Asistența juridică poate fi acordată în orice instanță de judecată și în orice fază a procesului. Modul de acordare a asistenței juridice se stabilește de prezentul cod și de alte legi.

În conformitate cu art. 26 alin. (1) și (4) Codul de procedură civilă, procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale. Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

În conformitate cu art. 203 alin. (1) Codul de procedură civilă, cererile și demersurile participanților la proces în problema judecării pricinii se soluționează prin încheiere judecătorească. La începutul ședinței de judecată, instanța verifică posibilitatea examinării cauzei în lipsa participantului/participanților citați legal.

Potrivit art. 206 alin. (5) din Codul de procedură civilă, neprezentarea în ședință de judecată a reprezentantului sau a unui alt participant la proces nu împiedică examinarea cauzei. La solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amîna o singură dată judecarea cauzei în legătură cu neprezentarea motivată a reprezentantului acestuia.

În conformitate cu art. 380 alin. (1) și (3) Codul de procedură civilă, instanța de apel soluționează cererea și demersul participantului la proces ce țin de examinarea apelului după ce ascultă opiniile celorlalți participanți. Cererea și demersurile înaintate se soluționează în conformitate cu prevederile art.48 și 203, instanța de apel nefiind în drept să le respingă din motivul respingerii lor în primă instanță.

Pornind de la constatările evidențiate supra, Colegiul conchide că, la caz, instanța de judecată inferioară nu a aplicat elocvent normele procesuale ce soluționează incidentul procesual vizat în prezenta speță or, în cazul dedus judecății aplicabile sunt prevederile procedurale menționate ale Codului de procedură civilă, care stabilesc explicit conduita instanței de judecată în ipoteza neprezentării motivate (o singură dată) a reprezentantului părții în ședința de judecată și solicitarea întemeiată a intimatului de amânare a cauzei din motivul neprezentării avocatului său.

Astfel, având în vedere împrejurările de fapt derulate cu prilejul examinării cererii de apel, instanța de apel urma să amâne ședința de judecată din 28 noiembrie 2019 și nicidecum să dispună examinarea cauzei în lipsa avocatului, ultima soluție fiind condiționată de neprezentarea repetată a avocatului la proces.

Colegiul reține că instanța de apel, judecând cauza, în lipsa avocatului intimatului, deși intimatul Vladimir Buzulan a solicitat amânarea ședinței de judecată și a înștiințat instanța despre imposibilitatea avocatului de a se prezenta la ședința instanței de apel din 28 noiembrie 2019, nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Sub acest aspect în speță se constată că prin examinarea apelului declarat de Sergiu Prutean, în lipsa avocatului care îi reprezintă interesele intimatului Vladimir Buzulan, care a solicitat o singură dată amânarea examinării apelului, a fost încălcat în mod direct dreptul intimatului/recurent la apărare, la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor garantat de art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, or unul din principiile procesului echitabil este contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului.

Pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție invocă hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 noiembrie 2008 în cazul Russu contra Moldovei, prin care a fost recunoscută încălcarea art. 6 § 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Suplimentar, în ceea ce privește dreptul la apărare, Curtea amintește că dreptul de acces la o instanță constituie un element care este inerent în dreptul la un proces echitabil, în conformitate cu articolul 6 § 1 din convenție (a se vedea, printre alte autorități, Golder contra Regatului Unit, hotărârea din 21 februarie 1975, seria A nr. 18, p. 18, § 36).

În continuare se indică că, în ciuda absenței unei clauze similare la articolul 6 § 3 litera (c) din Convenția în contextul litigii civile, articolul 6 § 1 uneori poate obliga statul să prevadă asistența unui avocat, atunci când o astfel de asistență se dovedește indispensabilă pentru accesul efectiv la un tribunal, fie deoarece reprezentare juridică este redat obligatorii, sau din motive de complexitatea procedurii sau cauzei (a se vedea Airey citată mai sus, pp. 14-16, § 26).

Prin prisma normelor procedurale enunțate, precum și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să sublinieze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele

esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că instanța de apel a încălcat normele de drept procedural și aceste erori nu pot fi corectate de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și de a trimite cauza spre rejudecare în aceeași instanță de un alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Vladimir Buzulan, reprezentat de avocatul Ion Cîrlig.

Se casează decizia din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Buzulan împotriva lui Sergiu Prutean cu privire la repararea prejudiciului material, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru